

Elävä ja aito tunneside Sääminkiin ja Savonlinnaan — Pääjohtaja Elli Aaltonen on jäämässä eläkkeelle ja näkee Savonlinnan tulevaisuuden nyt valoisampana kuin jokunen vuosi aikaisemmin

Säämingin Pitkälän kylällä varttunut perheen sisarusparven nuorimmainen menestyi hyvin opiskeluissaan. Puolueet kosiskelivat Elli Aaltosta Pohjois-Karjalassa monesti kansanedustaehdokkaaksi, mutta vastaus oli aina ei.

Soila Puurtinen

Elli Aaltonen kertoo, että hän pärjäsi Savonlinnan tyttölyseossa erityisen hyvin kielissä. — Koulun ammatinvalinnanohjaaja suositteli minulle lentoemännän ammattia. Olen kuitenkin ollut aina kiinnostunut yhteiskunnallisista ilmiöistä. Lukemaan opin kuusivuotiaana lukemalla kotona Itä-Savo-lehteä.

Elli Aaltonen kertoo, että hän pärjäsi Savonlinnan tyttölyseossa erityisen hyvin kielissä. — Koulun ammatinvalinnanohjaaja suositteli minulle lentoemännän ammattia. Olen kuitenkin ollut aina kiinnostunut yhteiskunnallisista ilmiöistä. Lukemaan opin kuusivuotiaana lukemalla kotona Itä-Savo-lehteä.

Ensi vuoden alussa Kelan pääjohtajan paikalta eläkkeelle siirtyvällä sääminkiläissyntyisellä Elli Aaltosella on ollut elämänsä ajan vahva tunneside kotiseutuunsa.

Hän sanoo, että lapsuutensa Sääminki on hänelle rakas paikka, ja Savonlinna taas eräänlainen turvallisuuden tyyssija. Minulle on osunut aina luottamusta ja lojaalisuutta osoittavia esimiehiä. He ovat olleet minulle omissa esimiestehtävissäni hyviä esimerkkejä. — Elli Aaltonen

Aaltosen mukaan turvallisuuden tunne on sellainen, jota hän ei ole kokenut opiskelupaikkakunnillaan, Helsingissä tai ulkomailla.

— Vahva tunneside liittyy varmasti Savonlinnan luontoon, maaseutuun, perheeseen ja kasvatukseen. Minulla oli hyvä lapsuus, vaikka kotimme ei ollut mitenkään varakas, vaan jouduimme elämään säästeliäästi.

Varsinkin Savonlinnan luonto on ollut Aaltoselle merkityksellinen. Savonlinna-kaipuu voi nousta mieleen vaikkapa leikatun ruohon tai niitetyn heinän tuoksuista.

— Ne ovat turvallisen elämän merkkejä. Lapsuudella on huikean suuri merkitys ihmiselle, Aaltonen sanoo.

Pyyntöjä lähtemisestä politiikan kentälle sateli parina vuosikymmenenä monesta suunnasta

Aaltonen ei ole koskaan ollut mukana politiikassa, mutta kansanedustajaehdokkaaksi häntä on pyydetty, kun hän oli töissä Nurmeksessa 1980- ja Joensuussa 1990-luvuilla.

Aaltonen hieman nauraa kertoessaan, että pyyntöjä on tullut neljältä eri puolueelta eli keskustalta, demareilta, kokoomukselta ja perussuomalaisilta.

— Kieltäytymisen syynä on ollut joka kerta lapset. En halunnut olla heistä erossa pitkiä aikoja, vaikka heidän isänsä olikin hyvä kasvattaja. Tähän ratkaisuun olen ollut hyvin tyytyväinen.

Savolaisten ihmisten kanssa on Aaltosen mielestä aina helppoa tulla toimeen. Myös tietty nöyryys kuuluu savolaiseen luonteeseen.

— Nöyryys voi liittyä sen tosiasian tajuamiseen, että luonnonvoimia vastaan on vain turha uhota.

— Näen Savonlinnan tilanteen nyt valoisampana kuin pari vuotta sitten. Yliopistokampuksen lopettaminen Savonlinnasta oli maailman huonoin päätös.

— Savonlinna voi ammentaa elinvoimaa kulttuurista, kesästä ja koulutuksesta. Toivon sydämestäni, että Savonlinnan uusiin koulutuspaikkoihin saataisiin opiskelijoita. Koulutus kaikinensa tukee myös alueen teollisuuden ja yrittäjyyden edellytyksiä.

Koti Säämingin Pitkälän kylällä ja koulu Punkaharjun Lahdenkylällä

Aaltosen lapsuuden kotipaikka oli Tanhuvaaran suunnalla Pitkälän kylällä. Kotitalossa käynnistyi iso viemäröinti-, vesijohto- ja patterilämmitysremontti, kun hän aloitteli koulunkäyntiään.

Aaltonen kävi kansakoulua lähimmässä, Punkaharjun Lahdenkylän koulussa. Siellä oli muitakin oppilaita Säämingistä.

— Aloitin kansakoulun kuusivuotiaana. Lahdenkylän koulu oli yksiopettajainen koulu, jossa opiskeli monta luokkaa samassa tilassa, emmekä me sääminkiläisinä erottuneet millään tavalla muista oppilaista, hän muistelee.

Sääminki ja Savonlinna lähiympäristöineen oli tärkeä elinympäristö Elli Aaltoselle elämänsä ensimmäiset 30 vuotta.

Aaltonen oli vain 22-vuotias ottaessaan vastaan vuonna 1976 viiden kunnan yhteisen vanhainkodin johtajan tehtävät Punkaharjulla. Tätä virkaa hän hoiti nelisen vuotta.

Soila Puurtinen

— Ovi on raollaan osavuotiselle Savonlinnassa asumiselle Kirkkorannassa omistamassani asunnossa. Muutto ei ole vielä ajankohtainen, Elli Aaltonen kertoo.

— Ovi on raollaan osavuotiselle Savonlinnassa asumiselle Kirkkorannassa omistamassani asunnossa. Muutto ei ole vielä ajankohtainen, Elli Aaltonen kertoo.

Tämän jälkeen hän työskenteli Savonlinnan kaupungin sosiaalitoimessa osastosihteerin, lastenvalvojan, sosiaalisihteerin ja vs. sosiaalijohtajan viroissa. Hän haki myös sosiaalijohtajaksi, mutta valinta ei silloin osunut häneen.

— Ehkä näin oli hyväkin.

— Vuonna 1953 syntyneenä olen ollut tyypillinen hyvinvointivaltion kasvatti, joka on saanut nähdä, kuinka määrätietoisesti suomalaista sosiaaliturvaa on kehitetty, Aaltonen toteaa.

Yhteiskunnalliset kysymykset kiinnostivat enemmän kuin lentoemännän ammatti

Savonlinnan tyttölyseossa Aaltonen menestyi hyvin etenkin kielissä. Hän valmistui ylioppilaaksi vuonna 1973.

Tyttölyseota eli Tipulaa käytiin yksi vuosi tavallista pidempään, koska siellä oli kielten sekä taide- ja kotitalousaineiden opiskelua enemmän.

Matematiikka tuotti hankaluuksia ennen kuin hänelle sanojensa mukaan syttyi ahaa-elämys matematiikan logiikasta.

— Sen jälkeen muistan hyvin, kun eräällä matematiikan oppitunnilla lehtori Risto Pullinen sanoi, että voisikohan täällä luokassa joku muukin kuin Elli viitata. Pullinenhan toimi pitkään myös Savonlinnan kaupunginsihteerinä.

Tyttölyseon ammatinvalinnanohjaaja suositteli Aaltoselle lentoemännän uraa, joka oli tuolloin arvostettu ammatti.

— Pidin pääni, koska koin jo tuolloin kiinnostusta yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Lukioiässä käytiin totta kai tyttöporukalla ulkona. Usein kokoonnuttiin koulun konvissa, joissa esiintyi paikallisia bändejä. Myös Mallatsaaren tanssilava oli nuorison suosiossa. Mallatsaaressa Elli Aaltonen kävi usein siskonsa kanssa.

— Kuvio meni kuitenkin niin, että vanhin veljemme Lauri kävi hakemassa meidät aina ennen puoltayötä kotiin valkealla Anglialla.

— Täsmällinen hakuaika perustui isämme ajatelmaan, joka juurtui syvälle mieleeni. Isämme perusteli nimittäin kotiintuloajan toteamalla, ”ettei kahdentoista jälkeen yöllä tapahdu mitään sellaista, mitä et myöhemmin katuisi”, Aaltonen toistaa aforismin vieläkin sanasta sanaan.

Hakupaperit kahteen yliopistoon lukion jälkeen

Ylioppilaaksi valmistuttuaan Elli Aaltonen haki opiskelemaan Tampereelle sosiaalipolitiikkaa ja Helsinkiin valtio-oppia. Tampereen yliopistossa oli mahdollisuus suorittaa sosionomitutkinto ja päälle maisteritutkinto.

— Työurani aukeamiseen liittyi tässä vaiheessa sattumaakin. Jos tieto Helsingin opiskelupaikastani olisi tullut ennen Tamperetta, niin ehkäpä minusta olisi tullut jotain muuta. Tieto Tampereelle hyväksymisestä saapui kuitenkin ennen Helsinkiä, ja paikka piti ottaa pikaisesti vastaan.

Sosiaaliturvauudistus pitäisi saada Suomessa ripeästi liikkeelle

Kelan toiminnassa on Elli Aaltosen mukaan erityisen tärkeää etuuksien sujuva toimeenpano.

— Erillisiä lakeja ja säädöksiä on vain liikaa, hän huokaa.

Aaltonen sanoo toivonsa todella hartaasti, että Suomen sosiaaliturvauudistus saataisiin nyt kunnolla vauhtiin.

— Tähän minä pyrin jo Kelan pääjohtajana tarmokkaasti vaikuttamaan.

— Apua tarvitseva ihminen voi joutua liian monen lain, erilaisten ehtojen määrittelyn alle, mikä tekee järjestelmästä liian byrokraattisen ja hallinnollisen.

Soila Puurtinen

- Kun minua haastateltiin Kelan pääjohtajan tehtävään, niin totesin, että valitsemalla minut saatte pääjohtajan, joka huomioi henkilöstön, ja johtaa taloa selkeällä strategialla. Nuo lupaukseni minä olen kyllä Kelalle pitänyt, Elli Aaltonen sanoo.

- Kun minua haastateltiin Kelan pääjohtajan tehtävään, niin totesin, että valitsemalla minut saatte pääjohtajan, joka huomioi henkilöstön, ja johtaa taloa selkeällä strategialla. Nuo lupaukseni minä olen kyllä Kelalle pitänyt, Elli Aaltonen sanoo.

Kelan toiminta tulee saada enemmän asiakkaidensa näköiseksi. Aaltosen mukaan Kelan varsinaisessa toiminnassa ei ole nyt mitään ongelmia, mutta sen toimintakulttuuri on ollut pitkään jähmeä ja vanhanaikainen.

— Me kyllä lähdimme yhdessä johtoryhmän kanssa kohti mittavaa toimintakulttuurin muutosta. Lähdimme liikkeelle delegoinnista sekä tiimi- ja verkostotyöstä. Toimme myös luontevia kokeiluja talon toimintakulttuuriin.

Toimeentulotukien maksatus siirtyi Kelalle juuri silloin, kun Aaltonen aloitti pääjohtajana. Se oli hänestä Kelan historian suurin kriisi, koska kymmenet tuhannet asiakkaat jäivät vaille heille kuuluvia etuisuuksia.

Henkilöstötarve oli ennakkoon arvioitu liian pieneksi, ja Kelan koko tietojärjestelmä ruuhkautui. Uusi etuus lisäsi loppujen lopuksi Kelan henkilökuntaa 1500 hengellä.

— Sanoinkin, että tuo railakas työsuhteeni alku Kelan pääjohtajana oli minulle kuin avioliitto ilman kuherruskuukautta.

Elli Aaltonen

Syntynyt Säamingissä 28.12.1953.

Perheessä viisi sisarusta.

Aloitti työt Kelan pääjohtajana vuoden 2017 alussa.

Jää eläkkeelle Kelan pääjohtajan paikalta 1.1.2020.

Yhteiskuntatieteiden tohtori.

Töissä aiemmin muun muassa Itä-Suomen aluehallintovirastossa ylijohantajana, läänin sosiaali- ja terveysneuvoksena, ministeriöissä, kansainvälisissä EU-hankkeissa, kuntien sosiaalitoimen johdossa.

Asuu Helsingissä ja omistaa asunnon Savonlinnassa.

Kaksi aikuista poikaa.

Harrastukset: Luonnossa liikkuminen koiran kanssa, kirjat, musiikki ja elokuvat.

Teksti: Itä-Savo /Risto Leppänen